JOURNAL OF TOURISM AND GASTRONOMY STUDIES

ISSN: 2147 – 8775

Journal homepage: www.jotags.net

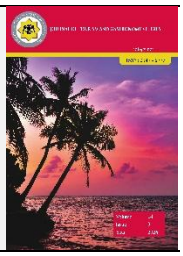

Saray Diplomasisi ve Tüketim Ekonomisi: Osmanlı'da Kamusal Yeme İçme Mekânları ve Sembolik Güç Olarak Ziyafet (Palace Diplomacy and the Consumption Economy: Public Dining Spaces and Banquets as a Symbolic Power in the Ottoman Empire)

*** Zeynep GÜNAY** [a]

[a] Balıkesir University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Economics, Balıkesir/Türkiye

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 13.04.2026

Kabul Tarihi: 23.09.2026

Anahtar Kelimeler

Modernleşme

Gastrodiplomasi

Osmanlı

İletişim

Tüketim

Öz

Bu çalışma, Orta Asya bozkır kültüründen tevarüs eden "toy" geleneğinden modernleşme evresindeki saray diplomasisine kadar, Türk-Osmanlı siyasal ve toplumsal yapısında tüketim pratiklerinin ve ziyafetlerin sembolik işlevini disiplinler arası bir perspektifle incelemektedir. Tüketimin yalnızca biyolojik bir gereklilik değil, aynı zamanda sosyo-politik bir inşa süreci olduğu varsayımından hareketle; ziyafetlerin iktidarın meşruiyetini pekiştirme, toplumsal hiyerarşiyi mekân üzerinde somutlaştırma ve diplomatik müzakereleri yönetme kapasitesi analiz edilmektedir. Klasik dönemde vakıf ve imaret sistemi aracılığıyla tezahür eden kamusal ikram pratiklerinin, 19. yüzyıl itibarıyla Tanzimat'ın getirdiği dönüşüm ve Batılılaşma etkileriyle birlikte radikal bir mekânsal ve törensel değişime uğradığı görülmektedir. Örneğin; Dolmabahçe, Beylerbeyi ve Yıldız saraylarındaki ihtişamlı yemek salonları ile Avrupaî protokol düzenlemeleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun uluslararası hiyerarşideki "denklik" iddiasını, modernleşme söylemini estetik bir dille sahnelediği temel temsil alanları olarak öne çıkmaktadır. Çalışmada; minyatürler, seyahat anlatıları ve arşiv belgeleri eşliğinde, ziyafetlerin basit bir misafirperverlik jestinden öte, siyasal otoritenin görsel ve törensel bir performansı olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu süreçte geleneksel "alaturka" sofra adabı ile Avrupaî "alafranga" unsurların sentezlenmesi, Osmanlı modernleşmesinin hibrit karakterini yansıtan özgün bir kamusal temsil dili üretmiştir. Çalışma boyunca birincil kaynaklar başta olmak üzere ikincil literatürden de yararlanılarak, Osmanlı ziyafetlerinin ekonomik bir dolaşım, sosyal bir disiplin mekanizması ve diplomatik bir iletişim dili olarak nasıl aynı anda işlediğini göstermeyi hedeflemektedir. Çalışma bu çözümlemeyi, Veblen, Bourdieu, Foucault, Douglas ve Appadurai'nin tüketim ve sembolik iktidara ilişkin kuramsal yaklaşımlarıyla temellendirmektedir.

Keywords

Modernization

Gastrodiplomacy

Ottoman

Communication

Consumption

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

Abstract

This study examines the symbolic function of consumption practices and banquets in the political and social structure of the Turkish-Ottoman world, from the "toy" tradition inherited from the Central Asian steppe culture to palace diplomacy during the modernization phase, through an interdisciplinary perspective. Based on the assumption that consumption is not only a biological necessity but also a socio-political construction process, the capacity of banquets to reinforce the legitimacy of power, materialize social hierarchy within a space, and manage diplomatic negotiations is analyzed. It is observed that the public hospitality practices, which manifested through the waqf and imaret system during the classical period, underwent a radical spatial and ceremonial transformation starting from the 19th century under the influence of the Tanzimat reforms and Westernization. For instance, the magnificent dining halls of Dolmabahçe, Beylerbeyi, and Yıldız Palaces, along with European-style protocol arrangements, emerged as key representational spaces where the Ottoman Empire staged its claim to "equality" in the international hierarchy and its modernization discourse through an aesthetic language. The study concludes, with the support of miniatures, travel accounts, and archival documents, that banquets were more than simple gestures of hospitality; they were visual and ceremonial performances of political authority. During this process, the synthesis of traditional "alaturka" dining etiquette with European "alafranga" elements produced a unique language of public representation that reflected the hybrid character of Ottoman modernization. Drawing on primary sources as well as secondary literature, the study aims to demonstrate how Ottoman banquets simultaneously functioned as mechanisms of economic circulation, social discipline, and diplomatic communication. The study grounds this analysis in the theoretical approaches of Veblen, Bourdieu, Foucault, Douglas, and Appadurai on consumption and symbolic power.

** Sorumlu Yazar*

E-posta: zeynep.gunay@balikesir.edu.tr (Z. Günay)

Bu makale, CC BY 4.0 lisansı altında lisanslanmıştır.

DOI: 10.63556/jotags.2026.1931